

УДК 141.7:[130.2:796]

БІЛОГУР В.Є.

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри теорії і методики фізичного
виховання та спортивних дисциплін
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького
(Мелітополь, Україна) bilovlada@mail.ru

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ПАРАДИГМИ ФІЛОСОФІЇ СПОРТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В статті дається аналіз парадигми філософії спорту в умовах глобалізації, для чого проаналізовано феномен спорту як головну матрицю часів глобалізації, що розвиває діалогові форми спілкування, потребує пояснення його сучасних спортивних проблем; визначено інструментальний характер спорту та обґрунтовано аналіз спорту з його конкурентоспроможним потенціалом, що став частиною глобальної економічної системи, суб'єктом великої політики, втіленням науково-технічних досягнень. Розкрито умови глобалізації, в які втягнута сфера спорту.

***Ключові слова:** парадигма, філософія спорту, глобалізація, спорт як соціальний феномен, фінансування спорту, студентський спорт, масовий спорт, правове регулювання спорту, державне регулювання спорту, фінансове забезпечення спорту*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

В основі парадигми філософії спорту в умовах глобалізації спорт як глобальне і широкомасштабне явище, що проникло в усі сфери життєдіяльності соціального організму країни. Аналіз парадигми філософії спорту примушує нас звернутися до людини, до глибинної суті міжлюдських відносин, в основі якої феномен культури і міжкультурного спілкування, породженого епохою глобалізації. Парадигма філософії спорту виступає галуззю сучасного філософського знання, стоїть в ряду таких наук, як філософія релігії, філософія мистецтва, філософія науки тощо. Філософію спорту слід визначити як науку про місце і роль інституту спорту в сучасному суспільстві, про внутрішній світ людини-спортсмена, що виступає у якості суб'єкта спортивної діяльності; про характер відносин, які формуються в контексті соціальної взаємодії у сфері спорту і спортивних відносин. Як відмічає М.М.Візітей, «Труднощі...спроб розкрити сутність спорту, великі. Це демонструють ті наукові розробки, які сьогодні присвячені спорту, причому часто демонструють... недостатньо високий теоретико-методологічний рівень досліджень, що проводяться» [1, с.9]. Тому ми погоджуємося з М.М.Візітеєм, який зробив значний вклад у справу дослідження соціології спорту, методології соціологічного аналізу спорту, загальної теорії змагальних відносин, сутності феномена «фізична культура,

соціально-культурного змісту олімпійського спорту (давньогрецького та сучасного), впливу спорту на особистість. У цьому плані нам цікавою проблема впливу спорту на особистість в епоху глобалізації.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація

Парадигма «Що таке спорт в епоху глобалізації?» потребує характеристики внутрішнього світу тих індивідів, які у якості учасників витягнуті в сферу діяльності спорту, а також потребує відповіді на питання про структуру і характер глобалізаційних тенденцій у сфері спорту. У свою чергу парадигма розвитку спорту потребує знань з педагогіки, психології, соціології, навіть економіки і менеджменту, так як необхідно проникнути у сутність глибинно-екзистенційних смислових процесів, що лежать в основі спорту та спортивної діяльності та потребують вмілого (майстерного) керування цими процесами. Тому методологічними засадами парадигми філософії спорту ми визначимо такі методологічні засади, як метафізичні, феноменологічні, екзистенційні, антропологічні, аксіологічні, герменевтичні в контексті класичного і некласичного пізнання. Адже, як відмічає В.Г. Воронкова, «Істотний поліморфізм, характерний для сучасної філософії, вказує на стан нестійкості, у якому кожен необережний крок уперед може порушити хитку рівновагу між класичним і некласичним буттям суспільства» [2, с. 232].

Мета наукового дослідження – сформулювати парадигму філософії спорту в умовах глобалізації;

Дана мета реалізується в наступних задачах:

- проаналізувати феномен спорту як головну матрицю часів глобалізації, що розвиває діалогові форми спілкування, потребує пояснення його сучасних спортивних проблем;
- визначити інструментальний характер спорту, коли спорт виступає інструментом пристосування до природи заради умов виживання, підкорення природи до себе і себе до природи;
- дати аналіз спорту з його конкурентоспроможним потенціалом, який став частиною глобальної економічної системи, суб'єктом великої політики, втіленням науково-технічних досягнень;
- виявити рівень фізичного виховання і підготовки спортсменів, зокрема студентського спорту, який має розвиватися як у нашій країні, так і в зарубіжних країнах;
- розкрити найбільш істотні тенденції розвитку правового регулювання спорту в умовах глобалізації;
- виявити моделі спортивного регулювання в умовах глобалізації;
- дати аналіз фінансового забезпечення спорту як умови його розвитку;
- показати умови фінансування масового спорту та класифікувати його на моделі, спираючись на критерії, серед яких: 1) рівень залучення населення до занять спортом; 2) рівень державного фінансування; 3) внесок прямих сімейних витрат; 4) внесок волонтерського сектору

Обговорення проблеми

Саме ці методи і підходи дозволили глибоко *проаналізувати феномен спорту як головну матрицю часів глобалізації, що розвиває діалогові форми спілкування, потребує пояснення його сучасних спортивних проблем*, на які вплинули глобалізаційні тенденції з метою проникнення у самі глибини процеси сучасного суспільства, до базових явищ людського існування як такого. До найбільш істотних тенденцій розвитку спорту, глибоко укоріненого в умовах глобалізації, слід віднести: 1) підвищення децентралізації управління в області спорту, в тому числі в глобальному масштабі; підвищення правочинів саморегуляторних організацій у сфері спорту, зниження втручання держави у сферу спорту; 2) уніфікація законодавства про спорт; 3) тенденція ускладнення структури і збільшення обсягу законодавчого регулювання спорту у більшості країн з одночасним розширенням і активізацією систематизації законодавства про спорт; 4) переосмислення і радикальне удосконалення моделі управління професійним спортом; 5) вдосконалення правових механізмів боротьби з насильством і вживанням допінгу в спорті; 6) лібералізація спортивних трансферів; 7) лібералізація законодавства про спортивних трансляціях; приватизація фінансування професійного спорту, що спричинить розвиток спонсорства, прав на спортивні трансляції, модернізацію стадіонів та вдосконалення системи продажу квитків на спортивні змагання; 7) підвищення ясності й прозорості інвестицій в спортивні проекти, підвищення гарантій захищеності інвестиційних інтересів; 8) підвищення захищеності прав спортсменів, у тому числі їх прав на охорону здоров'я та економічних прав; 9) подальше підвищення ідентифікації спорту як економічної діяльності; 10) дискурсоосмислення спорту як виявлення родової сутності людини, її цілісності, тотальності, виявлення креативно-динамічних задатків, здібностей людини, що приводять до «ноосферної соціалізації». «Ноосферна соціалізація покликана забезпечити гармонізацію процесів стійкості і безперервної еволюції взаємодії природи, суспільства і людини, такої взаємодії, яка розкриває життєві сили людини, забезпечує її самореалізацію самотворення власного життя» [3, с.385-386].

Визначаючи парадигму спорту в умовах глобалізації, відмітимо, що спорт як соціальний, історично-еволюційний, інститут став займати велике місце у розвитку людини, її творчих задатків, фізичного загартування, адже природа зробила людину спортивною істотою. Саме інститут спорту формує модель, що включає сукупність принципів, орієнтирів, цінностей, нормативів, які забезпечують регуляцію відносин у світі спорту, сприяє інтеграції між людьми різних вірувань, рас, націй і національностей з орієнтацією на певні парадигми культури.

У цьому контексті можна визначити інструментальний характер спорту, коли спорт виступає інструментом пристосування до природи заради умов виживання, підкорення природи до себе і себе до природи. За допомогою спорту людина пізнає світ і підкорює навколишнє природне середовище. В той же час спорт як концептуальний модус глобалізації має цивілізаційні

соціально-культурні виміри, включаючись в загальну систему міжнародної взаємодії, комунікативно-інформаційного обміну, що є основою парадигми спорту за доби глобалізації. Як відмічає В.І.Ярошевець, «парадигма - це передусім знаряддя структурування філософської думки та ключ до досягнення її специфіки, а також властивостей її розвитку. Це комунікативне середовище, в якому співіснують філософи, сукупність непроблематичних очевидностей, що імпліцитно репрезентовані у різноманітних філософських працях [4, с.55].

Спорт з його смисловим конкурентоспроможним потенціалом став частиною глобальної економічної системи, суб'єктом великої політики, втіленням науково-технічних досягнень. Дискурсосмислюючи високий спорт, зокрема олімпійські ігри як символічне втілення спорту, відмітимо, що вони є однією з наймасштабніших і соціально значимих подій розвитку цивілізації. Всебічний аналіз феномена спорту, його взаємозв'язок з іншими галузями життєдіяльності, активна участь молоді необхідні для розуміння інститут спорту та різноманітні рухи і програми загалом. Не випадково уряди багатьох країн підтримують спортивні рухи, субсидуючи програми підвищення фізичної підготовки молоді та дорослих, а також удосконалюючи спорт як вищих, так і масових і студентських досягнень.

Тому не можна забувати про такий рівень фізичного виховання і підготовки спортсменів, як студентський спорт, який має розвиватися як у нашій країні, так і в зарубіжних країнах. Універсіада є одним з найголовніших спортивних подій у світі, а багато олімпійських призерів і, навіть, чемпіонів, також є студентами, які тренуються в університетських клубах. Зміни в організації студентського спорту в нашій країні, поки не сприяють інтеграції в існуючу міжнародну систему студентського спорту. Часто у багатьох спортивних змаганнях під егідою Міжнародної федерації університетського спорту (ФИСУ, FISU) рідко зустрінеш українську команду, або вона представлена в малій кількості, що є суттєвою прогалиною в розвитку міжнародних зв'язків у спортивній сфері, а також говорить про проблему організації університетського спорту. Адже студенти-спортсмени у багатьох видах спорту можуть скласти значну конкуренцію професійним спортсменам, при цьому студентський резерв можна сміливо представити у вигляді ресурсів для поповнення лав професійних спортсменів.

Невід'ємною функцією держави в сучасній практиці спорту повинна бути правова підтримка. Зважаючи на те, що спорт - це специфічний вид діяльності і існує тенденція до розвитку кар'єрних характеристик в даній галузі, то правове регулювання заслуговує особливої уваги. У міжнародній практиці спортивне право активно розвивається як окрема галузь правовідносин. Термін «міжнародне спортивне право» використовується в сучасній правовій літературі в двох значеннях: як частина міжнародного права, позначення сукупності актів міжнародного характеру регулюючих міжнародні спортивні відносини (конвенції акти міжнародного олімпійського комітету (МОК) тощо); як правове регулювання у сфері спорту на міжнародному рівні в широкому сенсі (властивий англосаксонській системі права).

Найбільш важливими міжнародно-правовими актами у сфері спорту є: Міжнародна хартія фізичного виховання і спорту, проголошена Генеральною конференцією ООН в Парижі 21 листопада 1978 року. Хартія була прийнята з метою поставити розвиток спорту на службу прогресу людства, сприяти їх розвитку і спонукати уряду, компетентні неурядові організації, працівників освіти, сім'ї та окремих осіб керуватися нею, розповсюджувати її та застосовувати. Спортивна хартія Європи, прийнята в Родос (Греція) 15 травня 1992 року.

До найбільш істотних тенденцій розвитку правового регулювання світу спорту в умовах глобалізації на загальносвітовому рівні слід віднести:

- децентралізації управління в області спорту, в тому числі в глобальному масштабі; підвищення правочинів саморегулювальних організацій у сфері спорту;
- зниження втручання держави у сферу спорту;
- уніфікація національного законодавства про спорт по всьому світу;
- тенденція ускладнення структури і збільшення обсягу законодавчого регулювання у галузі спорту у більшості країн з одночасним розширенням і активізацією використання різних форм систематизації законодавства про спорт;
- переосмислення і радикальне удосконалення моделі управління професійним спортом;
- вдосконалення правових механізмів боротьби з насильством і вживанням допінгу в спорті;
- лібералізація спортивних трансферів;
- лібералізація законодавства про спортивних трансляціях;
- приватизація фінансування професійного спорту, що спричинить розвиток спонсорства, прав на спортивні трансляції, модернізацію стадіонів та вдосконалення системи продажу квитків на спортивні змагання;
- підвищення ясності й прозорості для інвесторів, які вкладають кошти в спортивні проекти, підвищення гарантій захищеності інвестиційних інтересів;
- підвищення захищеності прав спортсменів, у тому числі їх прав на охорону здоров'я і економічних прав;
- підвищення ідентифікації спорту як економічної діяльності.

Хоча кожній країні властива своя національна система фізкультурно-спортивного руху, на Заході, як правило, вона являє собою поєднання зусиль держави, урядових, громадських та приватних організацій та установ. За рівнем державного регулювання спортивної сфери країни можуть бути умовно розділені на *дві категорії*.

До першої належать ті країни, де держава практично не втручається в спортивне життя, вона цілком автономна, тобто розвиток спорту належить до компетенції самих спортивних рухів. Найбільш яскравий приклад США, де не виявляється фінансової підтримки спорту з боку федерального уряду. В інших країнах (Великобританія, Нідерланди, Норвегія, Швеція, Японія) держава здійснює лише матеріальну підтримку спорту при його повної автономії.

До другої категорії належать країни, які проводять державну спортивну політику. Вони беруть на себе відповідальність за розвиток спорту. На центральному рівні ця робота доручається спортивного міністерству чи іншому відомству, в якому існує спеціальний орган, відповідальний за фізкультурно-спортивну роботу. Міністерства спорту функціонують у чотирнадцяти європейських державах.

Найчастіше ці дві моделі спортивного регулювання доповнюють одна іншу. Наприклад, італійське законодавство визнає за своїм Олімпійським комітетом чільну роль у національному спортивному русі. Крім того, спортивна діяльність регулюється або центральними структурами (Німеччина), або регіональними (Італія). В даний час у більшості країн відповідальність за розвиток фізичного виховання і спорту несуть державні органи. До них відносяться Австрія, Іспанія, Італія, Фінляндія, Франція, країни Східної Європи, більшість країн і пострадянських держав. У тих країнах, де немає міністерств спорту, за його розвиток відповідають інші державні органи. Спорт знаходиться під контролем міністерств з освіти, культури, молоді та ін. (Бельгія, Греція, Португалія, Фінляндія, Естонія). У Німеччині та Швейцарії питаннями спорту відає міністерство внутрішніх справ, у Швеції - міністерство фінансів, в Японії - міністерство освіти, науки і культури.

Розглядаючи фінансування спортивних організацій за кордоном, можна відзначити, що існує так само, як і в області державного управління, дві моделі: американська система фінансування і стара система фінансування соціалістичних країн. У першій моделі фінансування здійснюється в більшій мірі за рахунок приватних інвесторів і комерціанализации спорту. У другій же фінансування спортивних організацій - державні дотації з планового бюджету, як на муніципальному, так і на федеральному рівні. Рівень розвитку спорту будь-якій країні - це платформа для успішної діяльності дитячо-юнацьких спортивних організацій, студентських клубів і професійних спортсменів, аж до національних збірних, які виступають на міжнародних змаганнях. Тому інвестування коштів в масовий спорт - це великий крок в сторону збільшення не тільки показників життя населення, але й вектор на зміцнення суспільних відносин.

Актуальною проблемою і необхідною умовою розвитку спорту є його фінансове забезпечення. Цієї проблеми протягом тривалого часу приділяється велика увага, як з боку різних соціальних інститутів, так і з боку представників спортивної науки. У Європі, наприклад, активні дії щодо фінансування масового спорту були здійснені в 1990-і роки. У Європейській спортивній хартії, прийнятій в 1992 році на конференції міністрів з питань спорту країн Європи, було вказано на необхідність зробити доступними кошти з державних бюджетів з метою вирішення проблем спорту. Одним з яскравих представників розвитку спортивних організацій та спортивної спільноти є Європейський регіон. Але навіть тут, в регіоні, де країни тісно пов'язані між собою в політиці та економіці, державна участь у спортивному житті суспільства має різну вагу і способи регулювання фінансових аспектів діяльності організацій.

Фінансування масового спорту можна класифікувати на кілька моделей, спираючись на чотири визначальні критерії, серед яких: 1) рівень залучення населення до занять спортом (з урахуванням членських внесків); 2) рівень державного фінансування; 3) внесок прямих сімейних витрат; 4) внесок волонтерського сектору.

Кожна з моделей відображає різні історичні, також як і різні рівні економічного розвитку й регуляторні механізми в кожній з країн.

Перша модель притаманна країнам півночі і заходу Європи. Ці країни мають високий рівень участі населення в спортивній діяльності і відносно високий рівень як приватного, так і державного фінансування. Група країн, які сповідують таку модель, що об'єднує Австрію, Бельгію, Данію, Фінляндію, Німеччину, Ірландію, Люксембург, Нідерланди, Швеція та Кіпр. В даній групі країн середній рівень сімейних витрат є низьким, завдяки високому рівню державної підтримки, істотним надходженнями з інших фінансових джерел і високому рівню ВВП на душу населення. Внесок волонтерської праці також впливає на зменшення витрат на надання населенню спортивно-оздоровчих послуг високої якості.

Друга модель поширена в країнах середземноморського регіону, що Цим країнам властивий низький рівень державної підтримки масового спорту. Соціальні потреби в спортивно-оздоровчих послугах тут спираються на меншу державну допомогу, ніж у країнах першої групи. Однак населення демонструє готовність витратити власні кошти за оздоровчі послуги спортивних клубів, враховуючи, що рівень сімейних витрат більш високий у порівнянні з рівнем державних витрат. До цієї групи належать Греція, Італія, Мальта та Іспанія. У даній групі сімейні витрати на масовий спорт більш високі, ніж у країнах першої групи. Внесок волонтерського сектора також нижче, ніж у попередній групі, і рівень участі у масовому спорті (членство в спортивних клубах) нижче.

Третя модель охоплює декілька країн, в яких спортивна інфраструктура була фактично зруйнована після 1990 року. У цих, насамперед центральноєвропейських країнах, існує низький попит на спортивно-оздоровчі послуги. Крім того, державна політика у сфері спорту не має пріоритетного значення у створенні умов для зростання попиту на спортивно оздоровчі послуги внаслідок обмежених можливостей державних бюджетів. У цю групу входять Естонія, Угорщина, Литва, Португалія, Румунія, Словаччина і Словенія. У цих країнах рівень витрат із сімейного бюджету на заняття спортом є низьким, також як і внесок волонтерського руху. Рівень участі у масовому спорті (членство в спортивних клубах) становить приблизно стільки, як і в попередній групі.

Четверта модель (Болгарія, Чеська Республіка і Польща) майже ідентична попередньої моделі. Важливою відмінністю цієї моделі є відносно висока частину фінансових надходжень від проведення державних лотерей, тоталізаторів, і від азартних ігор. Чеська Республіка стоїть особно від інших двох країн з причини високого вкладу волонтерського руху в розвиток спортивних організацій, що певною мірою компенсує незначні фінансові

надходження з інших секторів. У даній групі низький обсяг сімейних витрат компенсується, як відносно високим рівнем державної підтримки спорту, так і надходженнями з інших джерел. У Польщі та Болгарії, наприклад, внесок державних органів у справу фінансування спорту значно перевищує середні видатки на душу населення з сімейного бюджету.

На додаток до розглянутих вище чотирьом моделям можна визначити ще дві моделі, притаманні окремим країнам - Франції і Великій Британії. У Франції рівень суспільного запиту на спортивно - оздоровчі послуги і рівень загальних витрат на заняття спортом на душу населення є приблизно порівнянними з аналогічними показниками країн, які застосовують першу модель фінансування масового спорту. Таким же високим, як у країнах першої групи, є рівень залучення населення до занять спортом. У той же час у Франції державний сектор робить більший внесок у фінансування масового спорту, ніж у країнах першої групи. На противагу, меншими є витрати із сімейних бюджетів.

У Великій Британії діє модель обмеженої державної підтримки порівняно з будь-якою іншою країною. Витрати з сімейних бюджетів виступають відносно великим джерелом фінансування масового спорту, що відображає високий рівень готовності населення платити за послуги та високий рівень індивідуального усвідомлення важливості фізичної активності. Низький рівень державної підтримки може призвести до зниження рівня участі населення у спортивній діяльності порівняно з країнами, де застосовується перша модель фінансування масового спорту. У міжнародній практиці спорту не можна забувати про такого гегемона, як США. У багатьох джерелах окремо виділяється американська модель фінансування спорту. Актуальною є також підтримка спорту та оздоровчого руху з місцевих бюджетів. В Америці 95 % витрат на спорт, включаючи медичне обслуговування, беруть на себе приватні компанії. В Америці існує практика пільгового оподаткування та кредитування, часткове або повне звільнення від сплати податкових зборів, надання субсидій і субвенцій. В якості прикладу можна навести звільнення від оподаткування надходить в спортивні організації спорядження та обладнання, а також внесків і пожертвувань різних підприємств. Все більшого значення в системі фінансування національного спортивного руху набуває співробітництво з провідними радіотелевізійними компаніями, що здійснюється на суто комерційній основі.

Таким чином, глобалізація як головна парадигма сучасного розвитку пов'язана з особливостями сучасної епохи, яка є об'єднуючою темою для природничо-наукового і гуманітарного знання. Проблематика, що розглядається парадигмою глобалізації, включаючи і сферу спорту, тим самим пришвидшує і темпи впровадження результатів глобалізації в соціальну практику. Глобалізація розкриває перед нами велику кількість прикладів виявлення механізмів виживання людства в умовах нестабільності в антропо-соціо-культурних системах, тому слід культивувати своє фізичне загартування,

здоров'я, щоб виживати у різноманітних ситуаціях кризи, нестабільності, невизначеності буття.

Е.Гідденс визначає глобалізацію як інтенсифікацію всесвітніх соціальних відносин і визначає її як наслідок модернізації, визначає її в чотирьох інституційних вимірах: 1) світова капіталістична система; 2) система національних держав; 3) світовий військовий порядок; 4) міжнародний розподіл праці, який зводиться в кінці кінців до світової економіки і світової політики. Глобалізація сприяє утворенню світоцілісності, яка належить до класу великих систем. Імперативом сучасності виступає інтеграція у глобальну економіку і розвиток ринкових відносин для найшвидшої модернізації і високої конкурентоспроможності. Економічні засади глобалізації нагтовхуються не тільки на політичні інтереси національних господарств (протекціонізм), але й на техніко-економічні обмеження. В економічному відношенні глобалізація являє собою експансію капіталізму і перетворення його на інтегровану світову економіку. Фінансовій глобалізації у значній мірі сприяв розвиток інформаційних технологій, що перетворили функціонування глобальних ринків на режим реального часу і електронне переведення грошових засобів. Іншим важливим фактором економічної глобалізації є розвиток транснаціональних корпорацій, що об'єднали значне збільшення об'ємів світової торгівлі в останні 25 років. Політичні імперативи глобалізації переважно визначаються економічними перевагами: намаганням укріпити світогосподарські позиції «свого» національного господарства, «своїх» підприємців, а також посилити тиск більш сильніших держав і ТНК. Глобалізація культури виступає результатом розвитку масового туризму, зростаючої міграції населення між суспільствами, комерціалізації культурних продуктів і розповсюдження по всьому світу ідеології споживацтва. У той же час глобалізація руйнує культурні основи суспільства, його історичну спадкоємність і самобутність, тому що західна культура пропонується всьому світу як єдино універсальна і прогресивна, а вестернізація як механізм реалізації західного проекту.

Під «глобалізацією» вчені розуміють процес, у ході якого світ перетворюється в єдину глобальну систему («глобальне село»). У сучасних умовах протікання глобальних процесів відбувається глобалізація інновацій, міграційних процесів, освіти і науки, політичних утворень, культури і спорту [6, с.174-175]. Глобалізація у спорті – це перетворення спорту на явище глобального масштабу, загальнолюдського і загальноцивілізаційного плану, який здійснює істотний вплив на всі сторони людського буття. Глобалізація у світі спорту (спортивна глобалізація) сприяє усвідомленню взаємозалежності світу як єдиного цілого. Глобалізація міграційних процесів приводить до зростаючого числа біженців, масштабної нелегальної міграції, різних форм переміщення людей, підвищеного попиту на висококваліфіковану робочу силу. Все це приводить до того, що формується глобалізм як тип свідомості планетарного масштабу, який виникає у процесі глобалізації [7, 272с.]. Представники глобалізації моделюють деякий образ майбутнього і власне намагаються перебудувати соціум за його мірками. Глобалізація вкладає

соціальну трансформацію у рамки просторової організації соціальних відносин і компромісів, які характеризуються розповсюдженістю, інтенсивністю, швидкістю і впливом. Глобальність представляє собою якісну характеристику сучасного світу, розкриває рух до інтегрованості і цілісності, проявляється у всіх вимірах людського буття і людської свідомості, означає формування спільності соціальних, економічних, політичних і правових відносин. У різних куточках світу люди по-різному реагують на глобальні зміни, тому глобалізація здатна не тільки об'єднувати, але й роз'єднувати народи. Глобалізація потенційно включає в себе можливість комплексного регулювання загальносвітових проблем і здатність вносити часткові зміни в систему. Все вище викладене свідчить, що глобалізація перетворюється на головну тенденцію суспільного розвитку, а, отже, і на головну парадигму суспільного розвитку.

Список використаних джерел

1. Визитей Н.Н. Социология спорта / Н.Н.Визитей // Киев: Олимпийская литература, 2005.-248с.
2. Воронкова В.Г. Філософія розвитку сучасного суспільства: теоретико-методологічний контекст: монографія / В.Г.Воронкова.- Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 2012.- 262 с.
3. Человек и общество: ноосферное развитие: [монография / О.С.Анисимов, Г.В.Атаманчук, В.К.Батурич и др.]; под ред. В.Н.Василенко и др. – Москва; Белгород.: Белгор. обл. типогр., 2011.- 485с. (Энциклопедия ноосферных знаний).
4. Екзистенційні виміри філософсько-антропологічного пізнання: творча спадщина В.Шинкарука: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. 14 квітня 2011р. / Київ. Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Т-во «Знання» України, Ін-т філософ. ім. Г.С.Сковороди НАН України, Ун-т сучас. знань.- К.: Т-во «Знання» України, 2011.- 350с.
5. Білогур В.Є. Формування концепції цілісної особистості: теоретико-методологічні виміри / Білогур В.Є. // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [зб.наук.пр.] – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2014.- №59.- С.192-203.
6. Глобалистика: Международный междисциплинарный энциклопедический словарь / Гл. ред.: И.И.Мазур, А.Н.Чумаков.- М.-СПб.-Н.-Й.:ИЦ «ЕЛИМА», ИД «Питер», 2006.- 1160с.
7. Воронкова В.Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри: [Монографія] / В.Г.Воронкова. - Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2010.- 272 с.

REFERENCES

1. Vizitey N. Sociology of sport / N. N. Vizitey // Kiev, Olympic literature, 2005.-248 p.
2. Voronkova V. Philosophy of modern society: theoretical and methodological context: monograph / V. G. Voronkov.- Zaporozhye: RF ZSEA, 2012.- 262 p.
3. Man and society: noospheric development [monograph / O.Anisimov, G. Atamanchuk, V..Baturin and others]; under the editorship of V. Vasilenko .; Belgorod.: Belgorod region printing office, 2011.- 485p. (Noosphere encyclopedia of knowledge).
4. The existential dimension of philosophical-anthropological knowledge: the scientific heritage of V. Shynkaruk: proceedings of the international.Sciences.-practical. Conf. April 14, 2011. / Kiev. NAT. Univ ei. Taras Shevchenko, "Knowledge" of Ukraine, Institute of philosopher. them. G. Skovoroda of the national Academy of Sciences of Ukraine, University Adv. knowledge.- K.: T-"Knowledge" of Ukraine, 2011.- 350 p.

5. Bilohur V. The formation of the whole person concept: theoretical and methodological dimensions / Bilagor V. // Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya state engineering Academy: [Coll.Sciences.PR.] – Kiev: Publishing house of ZSEA, 2014.- No. 59.- P. 192-203.

6. Global studies: international and interdisciplinary encyclopedic dictionary / CH. edited by: S..Mazur, A. Chumakov.- M.-SPb.-N.-I.:CI "ELYMAS", publishing house "Peter", 2006.-1160 p.

7.Voronkova V. Philosophy of globalization: sockanathan, socioeconomic and sociocultural dimensions: [Monograph] / V. G. Voronkov. - Kiev: Publishing house of ZSEA, 2010.- 272 p.

***БИЛОГУР В.Е.** - доктор философских наук, профессор кафедры теории и методики физического воспитания и спортивных дисциплин Мелитопольского государственного педагогического университета имени Богдана Хмельницкого, (Мелитополь, Украина) bilovlada@mail.ru*

СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ ПАРАДИГМЫ ФИЛОСОФИИ СПОРТА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

В статье дается анализ парадигмы философии спорта в условиях глобализации, для чего проанализирован феномен спорта как главная матрица времен глобализации, что развивает диалоговые формы общения, требует объяснения его современных спортивных проблем; определены инструментальный характер спорта и обоснован анализ спорта с его конкурентоспособным потенциалом, что стал частью глобальной экономической системы, субъектом большой политики, воплощением научно-технических достижений. Раскрыты условия глобализации, связанные с элементами сферы спорта.

***Ключевые слова:** парадигма, философия спорта, глобализация, спорт как социальный феномен, финансирование спорта, студенческий спорт, массовый спорт, правовое регулирование спорта, государственное регулирование спорта, финансовое обеспечение спорта*

***Bilogur, Vlada,** Doctor of Philosophy, professor of theory and methodology of physical education and sport of disciplines, Melitopol State Pedagogical University named after Bogdan Khmelnytsky (Melitopol, Ukraine) bilovlada@mail.ru*

THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE PARADIGM OF THE PHILOSOPHY OF SPORT IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

The article analyses the modern paradigm of the philosophy of sport in the context of globalization, which analyzes the phenomenon of sport as the main matrix of times of globalization, which develops the dialogue form of communication, requires an explanation of its contemporary sports issues; identified the instrumental nature of the sport and well-grounded analysis of the sport with its competitive potential, which became part of the global economic system, the subject of politics, implementation of scientific and technical achievements; detected level of physical education and training athletes in particular sports student who needs to develop both in our country and in foreign countries; the most significant tendencies of development of legal regulation of sport in the context of globalization; identified model of sports regulation in the context of globalization; the conditions of financing of mass sports and to classify it on a model, based on criteria including: level of attracting people to the sport; the level of public funding; the direct contribution of family expenditures; contribution of the volunteer sector. Globalization as the main paradigm of modern development is connected with the peculiarities of the modern era, which is the unifying theme for natural-scientific and humanitarian knowledge. The issues considered by the

paradigm of globalization, including in the area of sports, thus accelerating the pace of implementation of the results of globalization in social practice. Globalization provides us with a large number of examples to identify mechanisms of human survival in conditions of instability in the anthropo-socio-cultural systems, so you should cultivate your physical training, health to survive in various situations of crisis, instability, uncertainty of existence.

Keywords: *paradigm, philosophy of sport, globalization, sport as a social phenomenon, the financing of sport, University sport, mass sport, legal regulation of sport, government regulation of sport, financial support of the sport*

Дата надходження рукопису 05.05.2015 року

Рекомендовано до публікації 10.05.2015 року